

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Voorwoord

Venema, P.

Citation

Venema, P. (1997). Voorwoord. *Bestuurskundige Berichten*, 12(2), 2. Retrieved from <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3234037>

Version: Publisher's Version

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3234037>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Voorwoord

In het tweede nummer van 1997 uitgebreid aandacht voor Indonesië. In 1996 is de Stichting International Contact Research op onderzoek geweest en zij doet in de BB verslag van een aantal aspecten van hun reis.

Verder aandacht voor kerndepartementen, waar binnenkort ook een symposium over komt en de leuke maatregelen die Ritzen elk jaar weer voor ons in petto heeft. Dit ondanks zijn belofte om te zorgen voor rust in onderwijsland.

Verder is belangrijk nieuws dat de redactie van de BB flink is uitgebreid: Erik Ackerman, Claudia Behr, Laura Hage, Gerhard Hoogeveen en Bob Schwinkels. Al in dit nummer of binnenkort zullen stukken van hen verschijnen.

In ieder geval wens ik iedereen veel leesplezier,

Peter Venema

Colofon

Redactieadres: Bestuurskundige Berichten, p/a B.I.L., Postbus 9555, 2300 RB Leiden, telefoon 071-5273696, fax 071-5273979

Hoofdredacteur: J.P. Venema

Redactie: E. Ackerman, C. Behr, L. Hage, G. Hoogeveen, B. Schwinkels

Lay-out: J.P. Venema, B. Vogel

Redactieraad: mr. M.A.P. Bovens, M.L. Gevers-Breusers, drs F. Jorna, dr F.M. van der Meer, dr J. de Vries

Druk: Drukkerij Faculteit der Sociale Wetenschappen

ISSN: 0920-5772

Copyright: 1996 B.I.L.

Bestuurskundige Berichten is een uitgave van de Bestuurskundige Interfacultaire vereniging Leiden (B.I.L.) en verschijnt vier maal per jaar. Het is niet toegestaan zonder toestemming van de redactie op enigerlei wijze het geheel of delen van dit nummer te reproduceren. Waar redacteuren op persoonlijke titel hun mening geven is deze niet noodzakelijkerwijs die van de gehele redactie.

Abonnement: Leden van de B.I.L. ontvangen Bestuurskundige Berichten gratis thuis. Voor niet-leden kost een abonnement f 16,- per jaar. Dit dient te worden voldaan op bankrekeningnummer 56.65.22.357 t.n.v. de B.I.L. Leiden, o.v.v. abonnement B.B. of op giro 9200 van ABN-Amro Leiden, o.v.v. B.I.L., rekeningnummer 56.65.22.357; abonnement B.B.

Kopij voor de redactie: Als WP5.1 bestand op 3.5 inch HD/DD zonder enige opmaakcodes met een uitdraai.

Economische groei in Indonesië en de rol van de Nederlandse ondernemer

Annemiek van der Heide

Na de machtsovername door generaal Soeharto in 1966 verkeerde de Indonesische economie in een slechte staat. Alle cijfers wezen erop dat de tijd rijp was voor drastische veranderingen. De regering stelde hiertoe de Repelita in. Repelita staat voor REncana PEmbangunan Lima Tahun, een vijfjarenplan voor het economische herstel van het land. Hiervan werden er vijf gepland voor de daarop volgende vijfentwintig jaar.

Met de Repelita werd de zogenaamde **Nieuwe Orde** ingeluid, waarin drie pijlers ten grondslag lagen aan het beleid, namelijk stabiliteit, groei en gelijkheid en collectiviteit.

In dit artikel is aan de hand van de Repelita de economische ontwikkeling van Indonesië weergegeven en de rol van de Nederlandse ondernemer daarin.

Vijf Repelita's

Het eerste vijfentwintigjarenplan kan een succes worden genoemd. Indonesië is weliswaar geen ontwikkeld en rijk land, maar een land dat in vijfentwintig jaar een enorme economische groei heeft gekend. Gedurende de eerste vijfjarenplannen lag de nadruk op de ontwikkeling van de landbouw en de verbetering van de voedselsituatie. Dit heeft er onlangs in elk geval toe geleid dat het gemiddelde inkomen per hoofd van de bevolking gestegen is tot boven de armoedegrens, waardoor Indonesië niet meer beschouwd wordt als ontwikkelingsland.

Ter diversificatie van de economie ging in de jaren '80 veel aandacht uit naar de ontwikkeling van de industriële sector. Vooral de daling van de olieprijs deed de regering beseffen dat er voor een stabiele economie meer nodig was dan een groot vertrouwen in de olievoorraden. Een paar snel groeiende industrietakken zijn van de grond gekomen. Een belangrijke is de textiel- en kledingindustrie. Deze sector heeft vooral van de lage lonen kunnen profite-

ren. Inmiddels is wel duidelijk dat Indonesië dit voordeel gaat kwijtraken aan landen als India, Bangladesh en Vietnam.

Een andere opkomende industrie is de schoenenindustrie. Deze branche heeft gunstige resultaten behaald met de uitvoer van schoei-

sel. De productie van cement, landbouwchemicaliën, petrochemische producten en basismetalen is pas sinds kort van relatief belang in de industriële sector. Deze producten worden vooral gefabriceerd door staatsbedrijven die al dan niet samenwerken met een buitenlandse partner.

Ook is Indonesië begonnen aan de ontwikkeling van industrieën met een hoog technisch gehalte. Het gaat om strategische sectoren zonder welke Indonesië op termijn economisch niet mee zou kunnen. Met name wordt in de vliegtuigbouw, scheepsbouw en elektronica fors geïnvesteerd.

De verdubbeling van de produktiewaarde van de industrie over de afgelopen jaren rechtvaardigt de claim die Indonesië in toenemende mate legt op de status van een industrialiserend land.

Andere prioriteiten van de regering liggen binnen de dienstensector. Op het gebied van de diensten gaat ten eerste veel aandacht uit naar de snel groeiende sector van het toerisme. Toerisme kan als arbeidsintensieve sector veel banen creëren voor de vele werklozen in Indonesië. Een andere prioriteit binnen de dienstensector is het transport- en